

Hverdags-hukommelse

Ivar A. Bjørgen
Professor i psykologi

Svein Magnussen og Tore Helstrup (red.) | **Everyday memory** Psychology Press, 2007. 352 sider

Pytt, hva skjer vel i løpet av et par tusen år! I hvert fall er dette kanskje et av de eldste forskningsfeltet i psykologien hvis en skal dømme ut fra produksjon av lærebøker. *De Memoria et Reminiscentia* ble emnet for en egen bok hos Aristoteles, selv før den vi regner som den første generelle lærebok i psykologien: *De Anima*

Fra nettopp et «everyday perspective» er kanskje det første og det siste kapitlet mest interessant. Det første er en levende beskrivelse av dagens situasjon på feltet, en oversikt som langt på vei kan tjene som et «verdenskart» Det til tross for at de to redaktørene bevisst bare «nevner» noen av de forskningsområder hvor det kanskje skjer mest i dag: undersøkelser av hukommelse ved hjelp av de nye kartleggingsmetoder for registrering av hjernevirksomhet som nå er utviklet, ny innsikt om hukommelse fra pasienter med ulike kliniske tilstander og skader, og den generelle nevropsykologi med metoder som kartlegger stadig funksjonelle problemer knyttet til organisering og lagring av erfaringer. Og i det siste kapitlet våger en å være sporfinner etter de uransakelige veier i nervevevets mangfoldighet som leder til at minner kommer til vår bevissthet.

I boken beskrives en rekke sider ved hukommelsen på en så nyansert måte at en tar vare på hverdagsfenomener som vi alle kjenner igjen, og som utdypes og presiseres ved hjelp av henvisning til forskningen på feltet. Når det gjelder denne forskningen, sitter jeg igjen med en følelse at de hverdagsopplevelser vi alle har, bare i liten grad utdypes, enn si forklares, men det er ikke forfatterens

skyld. De leverer en både ærlig og hensiktsmessig beskrivelse. Boka bærer preg av stor sans og respekt for fenomenologien på feltet, mer Bartlett enn Ebbinghaus, og mer kognisjon enn nevrologi.

Hoveddelen av boka består av spesialkapitler viet fasetter av det vidstrakte hukommelsesfeltet, henholdsvis med vektlegging av det visuelle og det auditive, det bevegelige så vel som det statiske, det individuelle så vel som vekten på det sosiale og kulturelle samspill. I tillegg presenteres kunnskap om hukommelse knyttet til andre sanser, for eksempel lukt, så vel som svært aktuelle fenomener knyttet til vitneforskningen. Det finnes store individuelle forskjeller på dette feltet, fra hukommelsesekspert som slår oss helt av banen, til andre som har store problemer med hukommelse og trenger hjelp til det enkleste.

Hvert enkelt kapittel er blitt til gjennom et samarbeid mellom flere forskere, og en kan bare undre seg over hvordan de har fått fremstillingen til å bli så samstemt og samtidig så personlig. De forteller selv i forordet om et givende år sammen – og det merkes på fremstillingen.

Gir boken en uttømmende beskrivelse av hukommelse? Selvsagt ikke. Her dokumenteres at bare i en så begrenset gruppe forskere har de tilrettelagt plass for hver sine kjepphester på feltet, og hadde det vært dobbelt så mange forfattere, hadde det vel bare blitt dobbelt så mange kjepphester blant de nærmest uendelig hvite områder på hukommelseskartet. Slik er det bare!

Noen innvendinger: Det dreier seg om everyday memory (boka heter jo faktisk det!) men det er ikke til å unngå at det hentes inn begreper og teorier som ikke er «hverdagslige» Det er en nesten uløselig oppgave å gjøre alt hverdagslig – folkelig som de kaller det. Det betyr at det er godt å komme litt forberedt til boken – med litt bakgrunn i generell psykologi og dette engelske språket som vi er så opphengt i! Det er også pretensiøst å snakke om «autoritativ fremstilling» på et felt som memory. Vi gjør så godt vi kan – men vi faller igjennom og har liksom ikke grunnlag for å være «autoritative». Skal tro hvordan tilsvarende lærebok ser ut om enda et par tusen år? Kommer vi noe særlig videre?

Hovedproblemet med fremstillingen – etter min mening – er at det mangler overgang fra læring til hukommelse: En kan ikke forstå hukommelse uten å forstå hvordan det er blitt noe å huske, vi kommer ingen vei uten å forstå læringprosessen. Dette er et følbart savn for meg – men det gjelder ikke bare denne boken, det karakteriserer dagens psykologi. Med dette følger også mangelen på praktiske perspektiver fra hukommelsesforskningen til skole og dagligliv. Endringer med alder er også stemoderlig behandlet. Dette er jo svært sentrale spørsmål i «hverdagens hukommelse».

Men som sagt, en morsom bok som nesten klarer å skape sammenheng mellom dagliglivets og forskningens virkelighet på dette spennende feltet!